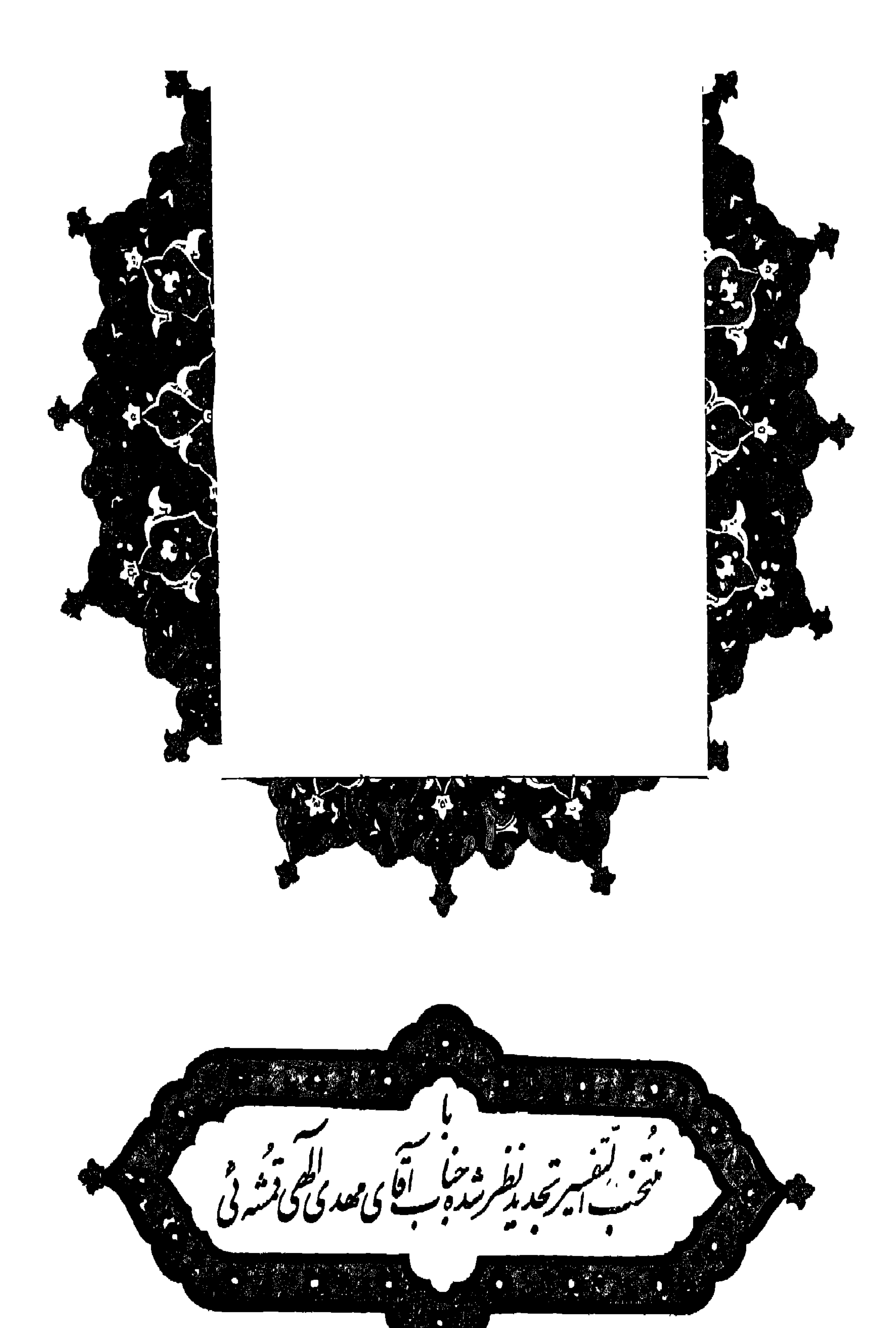

منتخب التفسیر تجدید نظر شده با جناب آقای مهدی الهی قمشه ئی

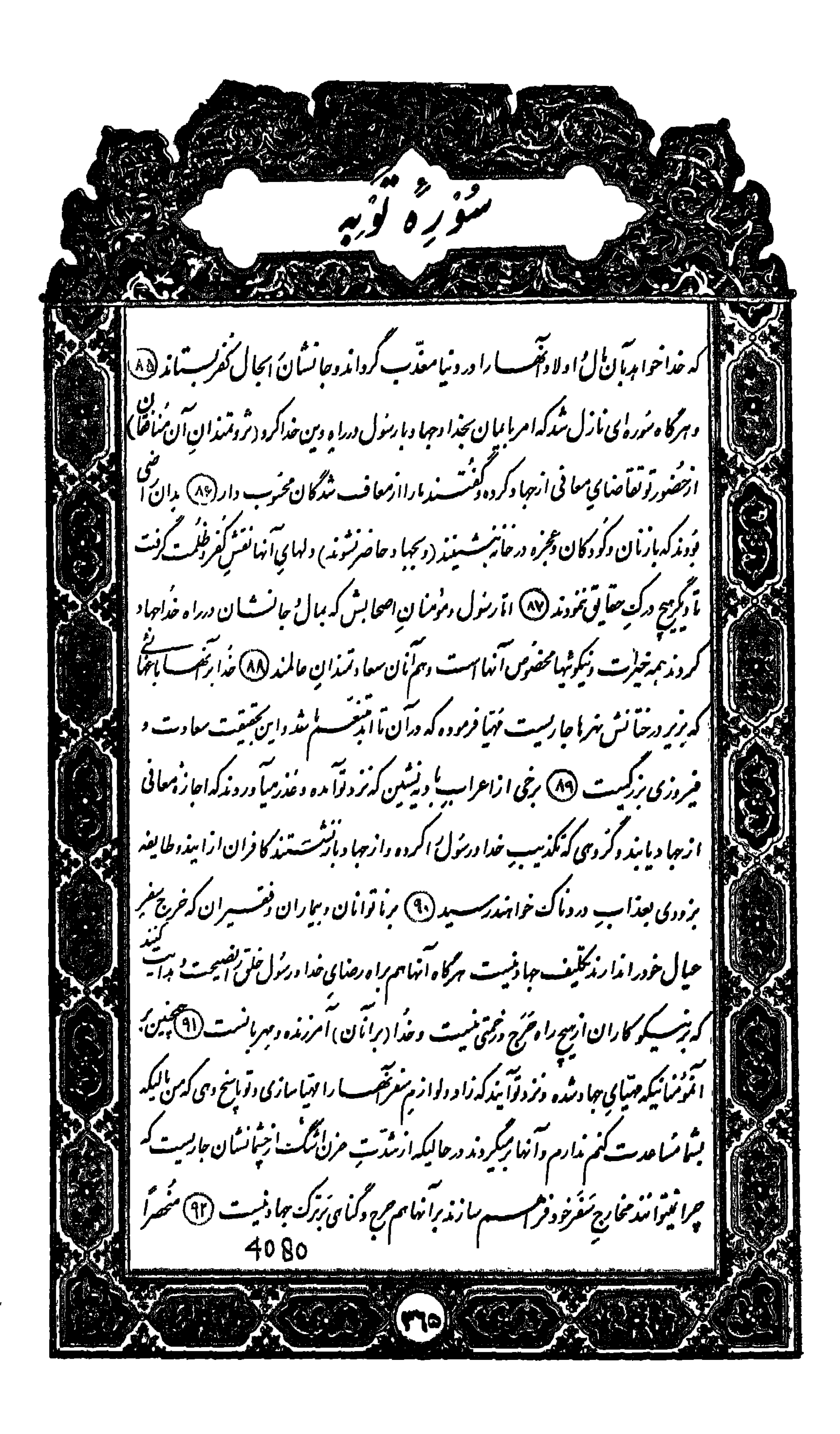
ستم کردند (۷۰) مردان و زنان مؤمن همه یاور و دوستدار یکدیگرند خلق را بکار نیکو وادار و از کار زشت
منع میکنند نماز بپا میدارند و زکوة میدهند و در هر حکم خدا و رسول را اطاعت میکنند آنها را البته خدا مشمول رحمت خود
خواهد گردانید که خدا صاحب اقتدار و درست کردار است (و نیکان را البته بنعمت و رحمت ابدی میرسانند) (۷۱) خدا
اهل ایمان را از مرد و زن وعده فرموده که در بهشت خلد ابدی که زیر درختانش نهرها جاریست درآورد و در عمارات
نیکوی بهشت عدن منزل دهد و برتر و بزرگتر از هر نعمت مقام رضا و خشنودی خدا را با آنان کرامت فرماید
آن بحقیقت فیروزی بزرگست (۷۲) ای پیغمبر با کافران و منافقان جهاد و مبارزه کن و بر آنها بسیار سخت گیر
(بیش از این با آن عناصر فاسد و پلید حلم و مدارا مکن) مسکن آنها دوزخ است که بسیار بد منزلگاهی خواهد بود (۷۳)
(منافقان) قسم بخدا یاد میکنند که حرف کفر بر زبان نیاورده اند چنین نیست البته سخن کفر گفته و پس از اظهار اسلام
کافر شدند و همت بر آنچه بر آن موفق نشدند گماشتند (یعنی همت بر قتل رسول و اخراج او و هر گونه فساد در دین او
گماشتند ولی موفق نشدند) آنها بجای آنکه از آن بی نیازی که بفضل خدا و رسول نصیب آنها شد شکر گویند در مقام
انتقام و دشمنی برآمدند اکنون هم اگر باز توبه کنند بر آنها بهتر است و اگر روی از خدا بگردانند آنها را خدا در دنیا و آخرت
بعذاب دردناک معذب خواهد فرمود و دیگر در همه روی زمین یکنفر دوستدار و یاور برخود نخواهند یافت
(۷۴) بعضی از آنها اینگونه با خدا عهد بستند که اگر نعمت و رحمتی نصیب ما شد البته پیغمبر را تصدیق کرده و از نیکان
میشویم (۷۵) و با این عهد باز چون فضل و نعمت خدا نصیب آنها گشت بر آن بخل ورزیدند و از دین رو گردانیده
و از حق اعراض کردند (۷۶) در نتیجه این تکذیب و (نقض عهد) خدا هم دل آنها را ظلمتکده نفاق گردانید

سورهٔ توبه

تا روزی که بکیفر بخل و اعمال زشت خود برسند (۷۷) آیا ندانسته اند که خدا از باطن آنها و سخنان سرّی ایشان
آگاهست البته خدا دانای غیب و عالم باسرار پنهانی است (۷۸) آن کسانیکه از فرط بخل و بدنفسی عیبجوئی میکنند
بر آن مؤمنانی که از فرط سخاوت علاوه بر واجبات بصدقات مستحب نیز فقیرانرا دستگیری میکنند همچنین مسخره میکنند
مؤمنانی را که از اندک چیزیکه هم مقدور آنهاست در راه خدا مضایقه نمیکنند خدا هم آنها را در مقابل تمسخر مؤمنان
البته مجازات میکند و بآنها عذاب دردناک خواهد رسید (۷۹) ای پیغمبر تو بر آن مردم (منافق) خواهی طلب
مغفرت بکن یا نکن هفتاد مرتبه هم بر آنها از خدا آمرزش طلبی خدا هرگز آنانرا نخواهد بخشید زیرا آنها از راه فسق و سرکشی بخدا و رسول
کافر شدند و خدا فاسقانرا هرگز هدایت نخواهد کرد (۸۰) آنهائیکه خوشحالند که از حکم جهاد در رکاب رسول خدا
تخلف ورزیدند و مجاهده بمال و جانشان در راه خدا بر آنان سخت ناگوار بود و مؤمنان را هم از جهاد منع کرده و
با آنها میگفتند شما در این هوای سوزان از وطن خود بیرون نروید آنانرا بگو آتش دوزخ بسیار سوزان تر از این
هواست اگر میفهمیدید (۸۱) اکنون آنها باید خنده کم و گریه بسیار کنند که بمجازات سخت اعمال
خواهند رسید (۸۲) پس اگر خدا ترا بسوی گروهی از آن متخلفان بمدینه برگرداند و آنها بملاقات تو آمده و
اجازه جهاد خواهند با آنها بگو نمیدهم ابداً شما با من بجنگ نخواهید آمد و با هیچکس از دشمنان من جهاد
نخواهید کرد شما هستید که اوّل بار بتخلفتان از سفر جهاد اظهار مسرت میکردید اکنون هم بجای خود بنشینید
(۸۳) دیگر هرگز بنماز میّت آن منافقان حاضر نشده و بر جنازه آنها بدعا مایست که آنها بخدا و رسولش کافر شدند
و در حال فسق و بدکاری مردند (۸۴) ای رسول از بسیاری اموال و اولاد آن منافقان تعجب مکن

وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ
وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ
سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾ فَرِحَ
الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ
نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا
وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ
إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا
وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا
مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ
قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾ وَلَا

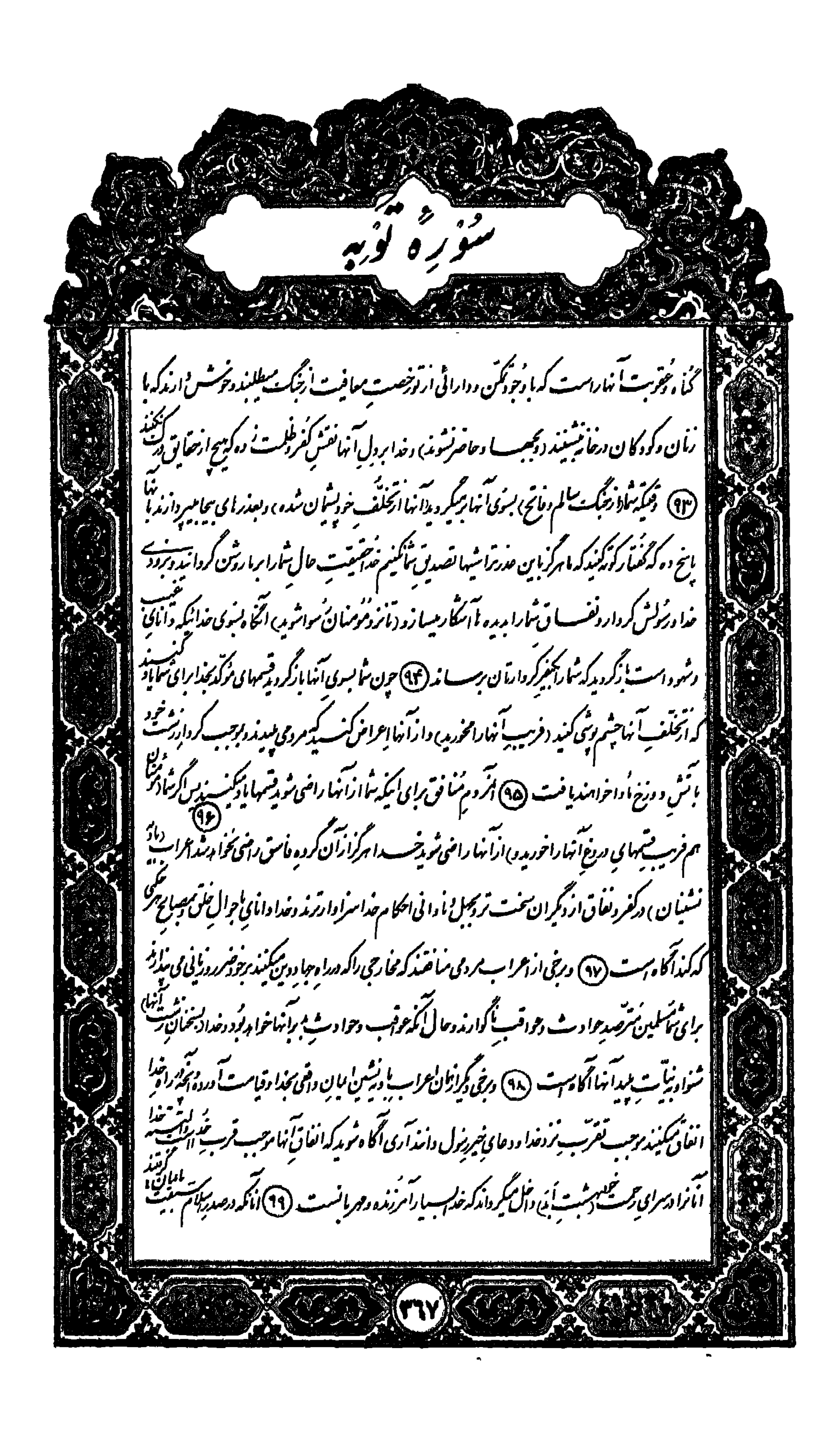
سورهٔ توبه

که خدا خواهد با آن مال و اولاد آنها را در دنیا معذّب گرداند و جانشان بحال کفر بستاند ۸۵
و هرگاه سوره‌ای نازل شد که امر بایمان بخدا و جهاد با رسول در راه دین خدا کرد (ثروتمندان آن منافقان)
از حضور تو تقاضای معافی از جهاد کرده و گفتند ما را از معاف شدگان محسوب دار ۸۶ بدان راضی
بودند که با زنان و کودکان و عجزه در خانه بنشینند (و بجهاد حاضر نشوند) و دلهای آنها نقش کفر و ظلمت گرفت
تا دیگر هیچ درک حقایق ننمودند ۸۷ اما رسول و مؤمنان اصحابش که بمال و جانشان در راه خدا جهاد
کردند همه خیرات و نیکوئیها مخصوص آنها است و هم آنان سعادتمندان عالمند ۸۸ خدا برای آنها باغهائی
که بزیر درختانش نهرها جاریست مهیا فرموده که در آن تا ابد متنعم باشند و این بحقیقت سعادت و
فیروزی بزرگیست ۸۹ برخی از اعراب بادیه‌نشین که نزد تو آمده و عذر میآوردند که اجازهٔ معافی
از جهاد یابند و گروهی که تکذیب خدا و رسول را کرده و از جهاد باز نشستند کافران از اینها و طایفه
بزودی بعذاب دردناک خواهند رسید ۹۰ بر ناتوانان و بیماران و فقیران که خرج سفر کنند
عیال خود را ندارند تکلیف جهاد نیست هرگاه آنها هم براه رضای خدا و رسول خلق را نصیحت و هدایت
کنند بر نیکوکاران از هیچ راه حرج و زحمتی نیست و خدا (بر آنان) آمرزنده و مهربانست ۹۱ همچنین بر
آن مؤمنانیکه مهیای جهاد شده و نزد تو آیند که زاد و لوازم سفر آنها را مهیا سازی و تو پاسخ دهی که من مالیکه
بشما مساعدت کنم ندارم و آنها برگردند درحالیکه از شدت حزن اشک از چشمانشان جاریست که
چرا نمیتوانند مخارج سفر خود فراهم سازند بر آنها هم حرج و گناهی بر ترک جهاد نیست ۹۲ منحصراً

4080

تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي
الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ
آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ
وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ
وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى
الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ
وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى
الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا
وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾ إِنَّمَا

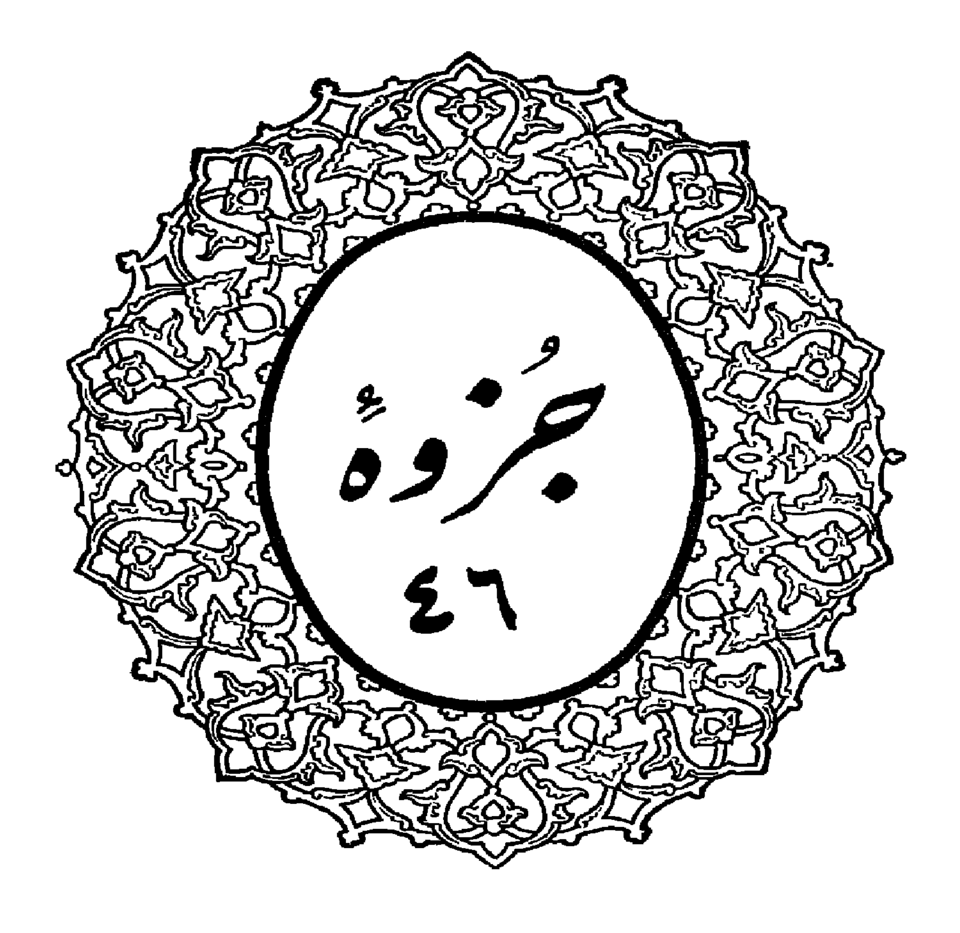
گناه و عقوبت آنهاراست که با وجود تمکن و دارائی از تو رخصت معافیت از جنگ میطلبند و خوش دارند که با
زنان و کودکان در خانه بنشینند (و بجهاد حاضر نشوند) و خدا بر دل آنها نقش کفر و ظلمت زده که هیچ از حقایق درک نکنند
(۹۳) وقتیکه شما از جنگ سالم و فاتح) بسوی آنها برگردید آنها از تخلف خود پشیمان شده) و بعذرهای بیجا میپردازند با آنها
پاسخ ده که گفتار کوته کنید که ما هرگز باین عذرتراشیها تصدیق شما نکنیم خدا حقیقت حال شما را بر ما روشن گردانیده و بزودی
خدا و رسولش کردار و نفاق شما را بدیده تا آشکار میسازد (تا نزد مؤمنان رسوا شوید) آنگاه بسوی خدائیکه دانای غیب
و شهود است بازگردید که شما را بکیفر کردارتان برساند (۹۴) چون شما بسوی آنها بازگردید قسمهای مؤکد بخدا برای شما یاد کنند
که از تخلف آنها چشم پوشی کنید (فریب آنها را مخورید) و از آنها اعراض کنید که مردمی پلیدند و بموجب کردار زشت خود
باتش دوزخ ماوا خواهند یافت (۹۵) آن مردم منافق برای اینکه شما از آنها راضی شوید قسمها یاد میکنند پس اگر شما (مؤمنان
(۹۶) هم فریب قسمهای دروغ آنها را خوردید) از آنها راضی شوید خدا هرگز از آن گروه فاسق راضی نخواهد شد اعراب (بادیه
نشینان) در کفر و نفاق از دیگران سخت تر و بجهل و نادانی احکام خدا سزاوارترند و خدا دانای باحوال خلق و بمصالح هر حکمی
که کند آگاه است (۹۷) و برخی از اعراب مردمی منافقند که مخارجی را که در راه جهاد دین میکنند بر خود ضرر و زیانی می‌پندارند
برای شما مسلمین مترصد حوادث و عواقب ناگوارند و حال آنکه عواقب و حوادث بد برای آنها خواهد بود و خدا بسخنان زشت آنها
شنوا و بنیات پلید آنها آگاه است (۹۸) و برخی دیگر از همان اعراب بادیه نشین ایمان واقعی بخدا و قیامت آورده و آنچه در راه خدا
انفاق میکنند موجب تقرب نزد خدا و دعای خیر رسول دانند آری آگاه شوید که انفاق آنها موجب قرب خداست البته خدا
آنان را در سرای رحمت خود (بهشت ابد) داخل میگرداند که خدا بسیار آمرزنده و مهربانست (۹۹) آنانکه در صدر اسلام سبقت با ایمان گرفتند

السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا
مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾ يَعْتَذِرُونَ
إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا
اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ
لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ
وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا
عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾
الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
عَلَى رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ
اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾ وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ

الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ
وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ
سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا
بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾
وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ

اخگر
نشریه و چاپخانه
نشانی تلگرافی : تهران - اخگر
نشانی پستی : میدان ژاله خیابان بهزادی تلفن ۳۷۵۸۸